

22.10.2024

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaoston lausuntopyyntö 1.10.2024

HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto pyytää ELY-keskuksilta lausuntoja hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioiksi vuodelle 2024, HE 109/2024. Lausuntopyynnön teema: talousarvioesityksen tuomat painotukset ja kipupisteet ml. perusväylänpito ja alempiasteisen tieverkon tilannekuva sekä julkisen henkilöliikenteen ja yhteysalusliikenteen palveluostot.

Pohjois-Savon ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta ja toteaa lausuntonaan valtion talousarvioesityksen 2025 tuomista painotuksista ja kipupisteistä seuraavaa:

Perusväylänpito ja alempiasteisen tieverkon tilannekuva Itä-Suomessa (Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala)

Ennakkotietojen perusteella Pohjois-Savon ELY-keskukselle osoitetaan vuodelle 2025 noin 115 miljoonaa euroa rahoitusta perusväylänpitoon. Rahoitus sisältää noin 30 miljoonaa euroa hallituksen määräaikaisen investointiohjelman korjausvelan purkuun tarkoitettua lisärahoitusta, joka kohdennetaan lähes kokonaisuudessaan maanteiden päällysteiden uusimisiin.

Itä-Suomessa kestopäällystettä maanteita on noin 9 000 km, mistä vilkkaita maanteita on noin 1 900 km ja vähäliikenteisiä maanteita noin 7 100 km. Huonokuntoisten päällystettyjen maantieosuuksien kokonaismäärä vuoden 2024 lopussa on kuntomittaustietojen perusteella noin 1500 km. Valtaosa huonokuntoisista osuuksista (noin 1400 km) sijoittuu vähäliikenteiselle seutu- ja yhdystieverkolle. Vuonna 2025 maanteiden päällysteiden uusimiseen on tarkoitus käyttää noin 50 miljoonaa euroa perusväylänpidon rahoitusta.

Itä-Suomessa maanteistä lähes puolet eli noin 7600 km on sorateita. Niistä valtaosa on vanhojen kulkureittien päälle vähitellen paranneltuja teitä, joita ei ole suunniteltu ja rakennettu nykyisen liikenteen tarpeisiin. Soratien kunto voi vaihdella paljon vuodenajan ja sääolosuhtein mukaan. Sorateihin kohdennettavasta perusväylänpidon rahoituksesta valtaosa käytetään teiden liikennöinnin turvaaviin hoitotoimenpiteisiin. Päivittäisen hoidon ohella rahoitus mahdollistaa vain yksittäisiä pienehköjä kelirikkokorjauksia kaikkein pahimpiin ongelmakohtiin.

22.10.2024

Maantiesiltojen korjaukseen ennakoidaan käytettävän perusväylänpidon rahoitusta 8,7 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi Väylävirasto rahoittaa suurten siltojen ohjelmasta Karikon ylikulkusillan uusimisen Mikkelissä (3,75 miljoonaa euroa) sekä Kerkonkosken sillan (Rautalampi) rakentamissuunnittelun (0,3 miljoonaa euroa). Huonokuntoisten siltojen määrä on viime vuosina kasvanut. Lähivuosien ennakoidulla rahoituksella kehityskulkuun ei ole odotettavissa merkittävää muutosta.

Maanteiden varusteisiin ja laitteisiin noin 2,4 miljoonaa euroa. Tällä rahalla uusitaan ja korjataan mm. maanteiden valaistuksia, suuria tierumpuja, liikennemerkkejä, kaiteita, portaaleja ja opasteita.

Maanrakentamisen kustannukset nousivat vuosina 2020–2023 noin 30 % ja ovat jääneet tälle aikaisempaa korkeammalle tasolle. Muutokset maailmanpoliittisissa tilanteissa voivat jatkossakin vaikuttaa rakentamisen kustannuksiin nopeastikin, jos esimerkiksi öljyn (ja siten bitumin) hinta nousee merkittävästi.

Maanteiden korjausvelan kasvun pysäyttäminen ja kääntäminen laskuun on mahdollista vain siten, että maanteiden pitoon vuosittain osoitettava rahoitus (perusväylänpito) on riittävä. Lisäksi väylänpidon pitkäjänteisen suunnittelun sekä inframarkkinoiden toimivuuden kannalta rahoituksen tulisi olla ennakoitavaa ja ilman suuria vuotuisia vaihteluja.

Yksityistieavustukset Itä-Suomessa

Yksityistieavustusten määräraha ennakoidaan jäävän niin alhaiseksi, että se mahdollistane vain kiireellisimpien yksityisteiden siltahankkeiden avustamisen.

Julkisen henkilöliikenteen palveluostot Itä-Suomessa

Pohjois-Savon ELY-keskus hankkii kilpailuttamalla kuntien ja maakuntien välistä bussiliikennettä Itä-Suomessa (Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan alueilla).

Ennakkotiedon mukaan vuonna 2025 ELY-keskuksen joukkoliikenteen määräraha vähenee edelleen, mikä näkyy väistämättä vuorotarjonnan supistumisena ja siten heikentää ihmisten liikkumismahdollisuuksia, palveluiden saavutettavuutta sekä työvoiman saatavuutta Itä-Suomessa. Yhteistyö sopeuttamistoimien toteuttamiseksi alueen kuntien kanssa on ollut erinomaisen hyvää, mutta tiukka kuntatalous ei mahdollista enää kuntien rahoitusosuuksien kasvattamista, joten lisäsäästöt joudutaan tekemään liikennettä supistamalla.

Markkinaehtoisen liikenteen määrä on jäänyt merkittävästi vähäisemmäksi kuin ennen keväällä 2020 alkanutta koronaepidemiaa. Itä-Suomessa liikenteen lakkautukset ovat kohdistuneet etenkin pitkämatkaiseen liikenteeseen, eikä ELY-keskus ole pystynyt korvaamaan poistunutta markkinaehtoista liikennettä määrärahan riittämättömyyden vuoksi.

22.10.2024

ELY-keskuksessa on meneillään paraikaa julkisen henkilöliikenteen palvelutason määrittely yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Vuosille 2025–2028 laadittavat palvelutasotavoitteet perustuvat skenaarioihin erilaisista rahoituskehyksistä, sillä palvelutaso ELY-keskuksen hankkiman liikenteen osalta on täysin kiinni rahoituksesta. Vuoden 2026 rahoitustaso on vielä auki, mutta silloin joukkoliikenteen tehtäväkokonaisuuden on suunniteltu siirtyneen ELY-keskuksilta Liikenne- ja viestintäviraston vastuulle.

Yhteysalusliikenteen palveluostot

Pohjois-Savon ELY-keskuksen tehtäviin ei kuulu yhteysalusliikenteen palveluostoja.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt yksikön päällikkö Mirko Juppi ja ratkaissut johtaja Tommi Huttunen.

Liitteet

-

Jakelu

Eduskunta, valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Tiedoksi

Pohjois-Savon ELY-keskuksen L-vastuualueen johtoryhmä

Tämä asiakirja KEHA/71656/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/71656/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Juppi Mirko 21.10.2024 16:12

Hyväksyjä Huttunen Tommi 21.10.2024 16:13